

TÄHEKE

Nr 8

1999

Kärdla laste karujutud

Väike näidend suvepeoks

Rumal Polla ja tark Liisi

Lugu laisast mannavahest

Draakon bensiinjaamas

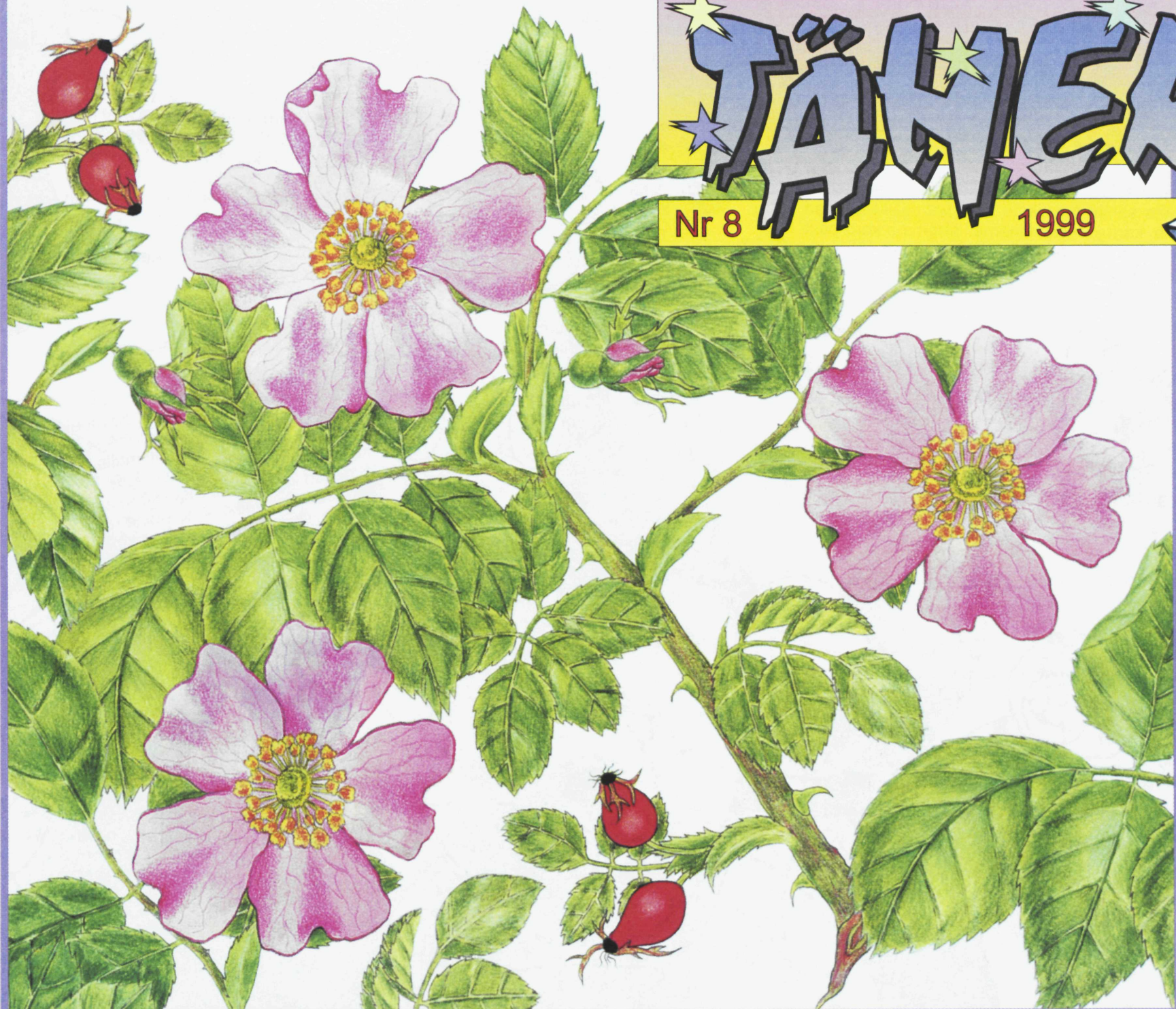
Külas konnadel

Loomaaial on sünnipäev

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

KARULOOD

KARU KAVALUS

Elas üks karu. Talle meeldis väga mesi. Kord läks karu mesitarude juurde ja hakkas salaja mesilaste mett võtma. Mesilased hakkasid karu suitsama, karu jooksis minema. Järgmine kord pani karu selga triibulised riided ja mütsi. Siis läks karu mett võtma ja mesilased mõtlesid, et see on selline mesilane. Nii saigi kaval karu mee kätte.

Ermo Jõelett

MINU ÕE KARU

Minu õe karu räägib siis, kui talle käele vajutad. Siis ütleb ta, et see on minu käsi. Siis, kui jalale vajutad, ütleb ta, et see on minu jalg. Kui sa ta kõhule vajutad, siis ütleb ta, et see on minu naba ja naerab kangesti.

Kerli Pöitel

KAISUKARU

Kui ma veel väike olin, siis mulle kaisukarud ei meeldinud. Mulle meeldisid traadid, nõõrid ja haamrid. Aga kui ma suureks sain, siis kingiti mulle kaisukaru ja mulle hakkasid iga-sugused kaisukarud meeldima. Minu karu on väike, ilus, sinine ja pehme. Oma karule saan ma kõik mured ära rääkida. Öhtul võtan ma oma karu endale kaissu. Mulle mu karu meeldib.

Sander Reha

SÜNNIPÄEV

Mänguasjade korvi sees elas roosa mömmike. Tema kõrval olid veel auto, rong ja nukuke.

Ühel päeval ema tuli võttis karu korvi seest. Vannist kostis soe sulin märjaks sai me mömmi veest.

Mitu päeva kuivas õues kõrvupidi nõõri peal. Nüüd on mömmi uues kuues, sada küünalt tordi peal.

Mirjam Raim

KARUJUTT

Kui mina väike olin, siis oli mul kaisus karu. Mõnikord ka kaks karu. Ilma karudeta ei saanud mina magada. Kui karud olid kadunud, siis hakkasin mina karjuma nii, et kogu maja ei saanud magada. Nüüd olen mina kasvanud suureks ja enam karusid ei vaja.

Karl Lunter

KARUPOEG JÖNN

Elas kord karu. Ta nimi oli Jõnn. Ükskord juhtus temaga äpardus. Jahimehed püüdsid Jõnni kinni ja panid ta puuri. Jõnn oli väga kurb, sest ta arvas, et ei saa enam kunagi sõprade juurde tagasi. Siis ilmus Jõnni juurde koer. Koer vaatas, kuidas karu nuttis. Koeral hakkas Jõnnist kahju ja ta tegi puuri ukse lahti. Karu tahtis ära minna, kuid läks siiski koera tänama. Ta ütles koerale, et siin metsas võib ta julgelt ringi joosta, keegi ei tee talle liiga. Karu läks metsa tagasi. Ta leidis oma sõbrad üles ja oli väga õnnelik. Jahimehed ei saanud Jõnni kunagi kätte. Karu kasvas suureks ja temast sai metsakuningas, kes oli kõikide loomade vastu hea ja sõbralik.

Allar Nappir

KARU ARU

Karul pole palju aru, sest pole koolis käinud ta. Tähtedest ei saa ta aru, teda need ei huvita. Terve talve magab maha nii et ei saa arugi. Suvel karupere aga otsib mesitarusid.

Rasmus Valting

ÕPETLIK LUGU

Tere! Minu nimi on Mari, olen Kati mängukaru. Ühel päeval juhtus minuga niisugune lugu. Ma tahtsin minna välja jalutama. Ja läksin metsa. Seal kohtasin päris karu. See pidas mind oma pojaks. Ta võttis mind endaga kaasa. Kati otsis mind igalt poolt. Kati isa on jahimees. Ta käib mõnikord õhtuti jahil. Sel õhtul läks ta ka jahile. Metsas märkas ta karukoobast. Ta läks sinna sisse ja nägi mind. Kati isa tõi mu sealt ära. Kati oli väga rõõmus, et isa ta karu tagasi tõi. Enam kunagi ei lähe ma üksi jalutama!

Juuli-Ann Tähiste

PANDA

Minul on panda, kelle nimi on Amanda. Aga kuhu kadus minu kallis Amanda? Ema ütles: "Kallis Triinu, ära nuta, varsti tuleb sinu karu tagasi!"

Kui ta tuleb tagasi, siis tal sõber kaasas on. Aga kui ei tule Amanda tagasi? Aga näe, kes astus uksest sisse! See on ju seesama Amanda!

Kärolin Hansen

MIDA TAHTIS KARU

Elas ükskord karu kel oli väike aru. Ta tahtis süüa mett ja kõrval juua vett.

Karu koopas oli pime, karu tahtis muuta nime. Kas võiks olla Ott või hoopis Hotentott?

Helen Mihelson

VIKERKAAR

HILLI RAND

Tegelased: Päike, Tuul, 2 Pilve, Punane, Oranž, Kollane, Roheline, Sinine, Lilla

PÄIKE : (raputab laisalt oma kiiri) No seda see kesksuvi tähendab, küll on palav (vaatab allapoole). Maapind paistab lausa pruunikas olevat. Aga mina pean ikka rõõmsalt särama – see on ju mu töö ja selle eest mind armastatakse. Maasikad on küpsed, merevesi soe, rohi kõrge...

Oh, ma olen lausa higine! (Võtab käsipeegli, uurib end) Appike, mulle võivad ju tekkida tedretähed ning kui silmi kissitada, tulevad kortsud! (Paneb ette päikeseprillid) Mõelda vaid – kõik on mind maha jätnud, härra Tuul on ammu kadunud, ning mitte ainsatki pilvepoissi pole näha!

TUUL : (lendab tähtsalt kohale) Tere, armas proua Päike, teiega on alati meeldiv kohtuda! Kuid te ju tunnete mind, olen otsekohene ja pean mürelikult tunnistama, et näete pisut närtsinud välja!

PAIKE : Seda kardan ma ka ise, härra Tuul! Olen nii kaua siin kuumuses üksi olnud, kõik paistab justkui läbi vine...ma ei tea üldse, mis maailmas toimub!

TUUL : Olengi just tähtsaid sõnumeid toomas. Vaadake, mul on Looduse enese poolt käsk kaasas! (Rullib lahti üriku ja hakkab lugema): Kuna on saabunud suur põud, käsin mina, Loodus, kõige elava kuningas, esineda võimsal ja tugeval vihmasajul koos äikese ja mürisamisega. See otsus ei kuulu edasikaebamisele ning tuleb täide viia viivitamatult! Et aga proua Päike ei ehmuks, saab ta vaevatasuks näha vikerkaart, mida ta juba ammu soovinud on.

PAIKE : Milline suuremeelsus! See oli ju mu ammune salajane unistus. Oodake vaid veidi, kuni ma kübara pähe panen, muidu võib mu soeng kannatada saada (sätib kübarat).

TUUL : Asumegi aga kohe asja juurde! Seekord ei tule me toime ühe pilvepoisiga, meil läheb vaja mitut elukogenud ja tublit töömeest! (Tuul lõõtsutab, kuidas jaksab, ilmuvad kaks võimukat pilve mustades nahkkin-nastes.)

PILVED : Tulime kuulutuse peale. Kas on tööd pakkuda?

TUUL : Aga loomulikult! Näidake, mis te oskate.

(Pilved varjavad päikese, käib hele sähvatus, müristab. Kõik see kordub. Päike kiljatab iga sähvatus peale. Tugev sadu. Päike hakkab end kahe pilve vahelt välja pressima. Nood taanduvad pisut, nii et keskele jääb avaus.)

PÄIKE : Lubage, mu härrad! Lubage, las ma piilun! Milline võrratu roheline rohi! (Võtab päikeseprillid eest.)

TUUL : Hei-hei, palun nüüd värvidel siia koguneda! Proua Päike ootab vikerkaart! (Värvid tulevad hüpeldes ja lenneldes, kes kust.)

ORANŽ : Lendasin siia otse kaugetest apelsinisaludest...Milline salapärane magus aroom seal on!

LILLA : Mina külastan kannikesi – nende lõhnaga ei suuda küll keegi võistelda. See on tagasihoidlik, aga ... lummas.

KOLLANE : Aga mina tulen kullerkuppude juurest. Kui te vaid teaksite, kui rõõmsameelsed nad on!

PUNANE : Ja mina saabusin roosiistandusest. Sain veidi torkida...roosid on ju nii iseteadlikud!

SININE : Mina jällegi vestlesin meelespeadega – haruldasetl targad lilled!

TUUL : Tore, väga tore teid kõiki kohata. Palun, võtke nüüd oma kohad sisse! Sellisel silmapilgul ei maksa venitada.

(Tõukib väike rüselus.)

VÄRVID läbisegi: See siin on minu koht...ei, sina oled minu taga, ei,ei, mina olen sinust kõrgemal...appi,appi, keegi oleks justkui puudu! Aga kes?

TUUL: Loeme, palun, õiges järjekorras: Punane, Oranz, Kollane, Roheline, Sinine, Lilla. Roheline on puudu! Kus ta siis hulgub?

VÄRVID kooris : Ro-he-li-nee! (Ilmub unine Roheline, haigutab häälekalt.)

ROHELINE : Vabandust, jäin veidikeseks niiskesse rohtu tukkuma. Küll oli vägev sadu, ammu ei mäleta sellist (poeb oma kohale).

TUUL : Nii, kõik on valmis, palun, proua Päike, vaadake, ilma teieta seda imet ei sünniks!

PILVED : No-oh, meid, töömehi, ei maksaks ka ära unustada! (Päike poeb Pilvede keskelt veel rohkem välja. Värvid seisavad õiges järjekorras.)

PÄIKE : Oo, see siis ongi vikerkaar! Tõepoolest imeilus! Kaunim kõigest, mida ma kunagi näinud olen, ja ometi olen ma näinud nii palju, kuna viibin ju kõrgel. Täna teid kõiki, sõbrad! (Värvid hakkavad nihelema.)

ORANŽ : Mu apelsinialu ootab mind!

SININE : Ja minul jäi meelespeadega jutt pooleli...

PILVED : (On lontivajunud.) Ka meie lahkume, oli vast väsitav tööpäev! Peame uut jõudu koguma.

(Kõik peale Päikese ja Tuule seavad end minekule.)

PÄIKE : Ärge veel minge! Kas see kõik kestab siis vaid mõne viivu?

TUUL : Jajaa, proua PÄIKE, kõige ilusamad hetked on ikka lühikesed, see on juba kord nii ! Aga nüüd on kõigil põhjust rõõmustada – põud on möödas!

PÄIKE : Tõsi mis tõsi, õhk on nii värske ja lõhnav, tunnen end suurepäraselt, kohtumiseni, härra Tuul! (Hakkab oma välimust korrastama.)

HENNO KÄO

Vana ja uus

Vana maja kõrvale kerkis tasapisi uus. See kasvab ja kasvab. Kümme korrust oli juba valmis. Paistis aga, et uuele majale oli sellest veel vähe. Varsti läks vanal majal korruste lugemine sassi. See pole muidugi mingi ime, kui sa palju üle kümne lugeda ei oskagi.

Mida kõrgemaks uus maja kerkis, seda pisemana tundis end vana. Ta oli ju vaid ühekorruseline ja puust. Nojah, kelder ja pööning olid tal ka, aga neid vist korrusteks ei loeta. Nüüd tundus tühine seegi, et ühte keldrinurka oli tal peidetud väike varandus ja et põnevat kraami leidis pööningulgi. Uue ja uhke maja kõrval näis see kõik äkki naeruväärne.

Vana maja mõtles ja mõtles. Et miks ikka üks maja kõrgub kas või pilvedeni ja teine vajub vaat et madalamakski ja muudkui luitub. Et kus see õiglus slin on. Et nii pole ikka aus. Et...Viimaks võttis ta julguse kokku ja küsis:

"Kuule, pikk, ega sa ei oska öelda, miks mõni kasvab kõrgeks nagu sina ja mõni peab jääma madalaks nagu mina?"

"Oskan küll," kostis kusagilt pilvede alt.

"Noh, miks siis?" küsis vana maja juba julgemalt. Uue maja hääli oli ju päris lahke.

"Põhjus on väga lihtne," teadis uus. "Sa ju suitsetad."

Tõepoolest! Vana maja korsten tossas praegugi. Nii kaua, kui ta ennast mäletas, oli ta ikka suitsetanud. Juba lapsest saadik. Ta ei saaski ju suitsetamata elada. Seda kõike rääkis ta ka uuele majale.

"Selge pilt," ütles see. "Kes juba lapsena suitsu tõmbab, sellele jääb kasv kinni. See jääbki pisikeks, pole midagi parata. Vaata mind – mina pole iial suitsetanud. Aga noh, sõbrad võime ju olla sellegipoolest."

Ja sõbrad neist saidki. Uus ja kõrge pakkus vanale ja madalale varju vingse põhjatuule eest. Vana jutustas uuele vanu lugusid. Rääkis isegi varandusest keldrinurgas ja põnevast kraamist pööningul.

VEERI VAPRALT !

Kui Sinu vanavanaema väike oli, alustas ta lugemise õppimist nagu Sinagi veerimisega. Võib-olla veeris ta just neid lookesi, mida siin loed. Need kirjutas selleks peaaegu sada aastat tagasi meie kirjandusklassik August Kitzberg. Esimest korda ilmusid palad "Lastelehes", mis muide tänini on kõige pikemat aega ilmunud lasteväljaanne.

AUGUST KITZBERG

POLLA, SINA EI TEA, KUI HEA SUL ELADA ON !

NAABRI-MATSI VÄIKE TÜTAR, SEITSMEEASTANE LIISI, LÄKS ÜHEL HOMMIKUL KOOLI, VÕILEIB KÄES. VÄLJAS ÕUE PEAL TIKKUS POLLA TEMAGA SÕBRUSTAMA. LIPUTAS SABA, TEGI NIISUGUSE NÄO, NAGU TAHAKS ÜTELDA:

"KUULE, ANNA MULLE KA TÜKIKE!"

"KASI MINEMA, POLLA!" HÜÜDIS VÄIKE TÜDRUK. "SINUL EI OLE VAJA VÕILEIBA SÜÜA, SUL ON SELLETAGI PALJU PAREM ELADA KUI MINUL. SUL EI OLE VAJA VARA ÜLES TÕUSTA. SA EI PRUUGI SUUD PESTA, IGA PÄEV PEAD SUGEDA JA KOOLI MINEKUT SUL KA EI OLE. KASI MINEMA! POLLA, POLLA, SA EI TEA KUI HEA SUL ELADA ON!"

Illustreerinud HENNO KÄO

MARJUL

PALUKAS! PEA VIIMANE SÜGISENE MARI MADALUKENE, MAGUSAKENE! KUI KAUNILT PAISTAVAD TEMA PUNASED KOBARAD ROHELISE SAMBLA PEAL! LASTEL ON NEID HEA METSAS OTSIDA JA NOPPIDA. MIS SUUREMAD – SUPSTI! SUHU, TEISED POPSTI! KRUUSI SISSE JA PÄRAST KORVI. KÜLL ON EMAL HEA MEEL LASTEST, KUI TA SUURE KORVITÄIE MARJU SAAB JA NENDEST LASTELE TALVEKS KEEDISE VÕIB KEETA.

JUKU JA JUULA OLIDKI AGARAD KORJAMA. AGA ANTS KORJAMISEST SUURT EI HOOLINUD. TEMAST VÕIB KA ARU SAADA. TEMA ON ALLES VÄIKE.

MÄIDU MÖTLES:

"LAS JUKUT-JUULAT KORJAVAD MARJU. KORV ONGI NEIL VARSTI TÄIS. MINA NOPIN PAREM EMALE PEOTÄIE VIIMASEID SÜGISLILLESID JA KIRJUID LEHEKESI. EKS OLE SEEGI HEA."

LUGU LAISAST

MAARJA VAINO

MANNAVAHUST JA PIIMAST,

KES EI TAHTNUD HAPUKS MINNA

Illustreerinud KELLI KAGOVERE

Ühel kaunil laupäevasel päeval tegi ema manna- kreemi. Kreem tuli kohev ja imehea. Kogu pere sõi rõõmuga.

Natuke kreemi jäi järele. Ema tõstis selle külmkappi. "Küll see sealt varsti ära süüakse," mõtles ta. Ent külmkappi pandi ka teisi toite. Mannakreem lükati külmkapi tagumisse nurka, kus teda keegi ei näinud. Ja nii läiski, et õhtuks olid manna- kreemi kõik unustanud.

Kui pere oli magama heitnud, hakkas piim mannavahu peal nihelema.

"Tule, trügime ettepoole," togis ta manna- kreemi. Too oli just uinunud ja piima segamise peale väga pahane. "Ei trügi ma kuhugi," vastas manna- kreem pahaselt. "Praegu on öö ja keegi niikuinii meid sööma ei tule. Küll mind homme leitakse ja nahka pistetakse."

Kuid piim ei tahtnud sellega leppida.

"Mina lähen hapuks, kui mind kohe hommikul ära ei sööda. Siit leitakse meid võib-olla alles õhtul."

Mannavaht sai piima pealekäimise peale pahaseks. "Sina võid ju minna, kui sa nii väga tahad," käratas ta piimale. "Mina olen ilma sinutagi ilus, roosa ja vahune. Õieti ei ole ma kunagi aru saanud, miks meile, manna- kreemidele, piima peale valatakse. Keegi pole kunagi mõelnud, milline tunne on, kui sulle soojast potist tulles külma piima kaela kallatakse."

Kui piim nägi, et mannavah tõesti ei kavatse ennast liigutada, asus ta üksinda teele. Ta voolas manna- kreemi pealt maha ning vastu hommikut õnnestus tal piimapakki tagasi pääseda.

Piimapakk võeti hommikul esimesena külmkapist välja. Ema kallast seda kohvi peale, lastele keedeti piimast putru ning osast jätkus veel paari tassi kakao jaoks. Mannakreem aga kõssitas nurgas edasi. Ja kui ta viimaks avastati, oli ta juba ammu kuivanud ega olnud sugugi vahune ja kaunitult roosa.

AINO PERVIK Draakoniga bensiinijaamas

Kaugel draakonitemaal peeti koledat tapatalgu, mille eest põgenesid kõik hingelised: krokodillinahksed krokodillid ja elevantiluust kihvadega elevantid, kauneid pärle sisaldavad pärlikarbid ja maod, kellel hammasest väärtuslik mürk. Ja muidugi kallite kuldsoomustega draakonid. Draakonid leidsid lõpuks varjupaiga meie maal ühes kenas väikeses linnas. Kuid neil polnud siin sugugi kerge kohaneda. Kõik oli liiga teisiti kui nende oma vanas kodus.

Ühel päeval oli draakoniisal vaja sõita pealinna. Et draakonite sõbralik naabrimees samuti pealinna sõitu plaanitses, tegi ta draakoniisale ettepaneku minna koos. Draakoniisa oli rõõmuga nõus.

Varahommikul istusid mõlemad naabrid autosse ja sõit võis alata. Oli vaja veel ainult bensiinijaama sisse keerata, et paak bensiini täis võtta.

Bensiinijaamas oli järjekord. Varahommikul läks palju autosid teele, ja kõik nad tahtsid bensiini. Nii asusid meie sõidumehedki oma korda ootama.

Järjekord venis aeglaselt ja võttis lausa ohkama. Ehmatusega märkas naabrimees äkki, et kabiinis lendavad sädemed ringi. Draakonid ju sülitavad, köhivad ja aevastavad tuld, vahel isegi paljalt hingavad sädemeid välja.

"Heldeke," ütles naabrimees. "Sa katsu hinge kinni pidada, muidu me lendame kõik õhku."

"See oleks ju lõpmata tore," rõõmustas draakon. "Millegipärast ei lenda siitmaa rahvas taeva all ringi, ja see on nii kurb."

Naabrimees vaatas hirmu ja võõrastusega draakonit. Võta siis veel niisugune lendav tulimadu autosse, mõtles ta murelikult, ja sa ei tea kunagi, mis võib juhtuda.

Sedaaegu tõmbas draakon ennast õhku täis ja valmistus korralikuks tulesülgamiseks. Ega ta midagi paha ei tahtnud, ta igatses vaid lasta kõigil sädememõllus õhku lennata, et ka naabrimees näeks, kui tore see on.

"Lõpeta!" hüüdis naabrimees surmahirmus. "Lõpeta kui võid! Kohe ma seletan!"

Draakon võis küll sissehingamise lõpetada, miks ta ei võinud. Pettunult hoidus ta üldse hingamast, et sädemed lahti ei pääseks. Naabrimees ohkas kergendatult ja rääkis draakonile tuleohutusreeglitest ja sellest, et nad ei ole praegu draakonitemaal, kus kõik asjad on hoopis teisiti.

Draakon kuulas jutu ära, ja kuigi ta asjast päris täpselt aru ei saanud, pidas ta ometi niikaua hinge kinni, kuni bensiin käes ja auto bensiinijaamast juba mitu kilomeetrit eemal.

Alles siis hingas draakon korraga ja pahinal läbi lahtise akna välja, nii et tulejuga tõusis taevasse ja paistis hommikuhämaruses kaugele ära.

Kole lugu

KALJU SAABER

RUTT NÄGI ROTTI,
ROTT NÄGI RUTTI.
RUTT PELGAS ROTTI,
ROTT KARTIS RUTTI.
RUTT HAKKAS ROTITAMA,
ROTT HAKKAS RUTITAMA.
PLEHKU PANID MÖLEMAD.

RUTT PUGES RUTIAUKU,
ROTT KADUS ROTIAUKU.
ÜKS VÄRISES PIMEDAS TEKI ALL.
TEINE VÄRISES PIMEDAS PÕRANDA ALL.

EI TULE PÄEVAVALGELE RUTT,
EI TULE PÄEVAVALGELE ROTT.
EI KÖSSA RUTT,
EI KÖSSA ROTT.
JA JUTT ON MATT

KALJU SAABER

Haraka naljad

HARAKAS ON VARAKAS.
TAL ON NÖÖPE,
MÜNTE, NUPPE,
PANDLAID, TRUKKE,
VÕTMEID, LUKKE.
TAL ON BARBISID
JA TEISI NUKKE.
VARANDUST ON KOLE PALJU,
ISE KOGUB AINULT NALJU.
NALJAD RÕÖMU NEED EI TEE,
KUI HARAKAS ON SAAGITEEL.

Illustreerinud TIINA REINSALU

MILVI PANGA

Köögis

KÖÖGIS EI TEHTA JU KOERUST,
VAID HOOPIS KUUMI KOTLETTE.
KÖÖGIS SA KÄÄRID KÄISED
ÜLES JA PÖLLE SEOD ETTE.

KUIGI SIIN JAHUPILVI
TEKIB JA VAHEL KA VINGU.
AKEN KÄIB PÄIKSESSE LAHTI -
RÄÄSTASSE ÜLEJÄÄK MINGU.

KERKIMA, KÄÄRIMA...ÜLE
KEEVAD TEINEKORD PAJAD.
KASSI SABALE ASTUD,
SIIRUPI SOOLVETTE VALAD.

REIPALT JA RÕÖMSASTI IKKA
LAULAVAD LUSIKAD, KULBID,
KUI LÕUNA AJAL TIRINAS
KOLLASEID KLIMPE ULBIB.

MILVI PANGA

Kevadel

LIND LOOB KORDA ELAMISSE,
PILLUB PRAHI PEENARDESSE.
VIMM ON TULNUD RÜBLIKUSSE,
PÕLV EI PAINDU PÕLVIKUSSE,
SÕRM EI SIHI SÕRMIKUSSE,
KOI LAS KOLIB KÕRVIKUSSE.
LAPS ON, LAPS ON LÕPUKS VABA.
MILLEST? EI PEA MÕISTATAMA.

NEED KONNAD ON, NEED KONNAD ON ÜHED IMELISED

LOOMAD

Need vanavanemate salmiraamatust pärinevad lauluread peavad tõepoolest paika.

Kas te olete midagi kuulnud kõrivatest konnadest, või konnadest, kes lõhnavad nagu küüslauk, või siis konnadest, kes suudavad maa sisse mitme meetri sügavusi urge kaevata? Kõik need põnevad konnad elavad siinsamas meie ümber.

Eestis elab ühtekokku üheksa erinevat konnaliiki, kellest paar-kolm on kõigile hästi tuttavad. Nii teab igaüks varjulistes aianurkades konutavat harilikku kärnkonna, metsas, heinamaal või rabas ringi hüppavat pruuni raba- ja rohukonna ning järve või tiigi kaldavees valjuhäälselt krooksvat rohelist tiigikonna, kes uudistaja lähenedes kiiresti vette kaob.

Vähemtuntud on aga mudakonnad ja mõned kärnkonnaliigid, kes öise eluviisi tõttu ennast valgel ajal enamasti ei näitagi. Seepärast teatakse neid konni rohkem hääle kui välimuse järgi.

Üks omapärasemaid häälitsejaid meie konnade seas on kõre, väike kolase seljatriibuga kärnkonn, kes oma nime on saanud iseloomuliku kõrinat või kauget mootorrrattapõrinat meenutava laulu järgi. Tänapäeval on kõre üsna haruldaseks muutunud ning teda võib kohata mõnel pool Lääne-Eesti rannikul ja väikesaartel. Mõned aastakümned tagasi oli see konn aga meie saartel ja läänerannikul nii tavaline, et kevadel kajasid sealsed rannaalad lakkamatust kõrinast ning kohalikel elanikel oli seetõttu tõsisemid raskusi magamajäämisega.

Kõred liiguvad ringi joostes ja ronides, seepärast võib neid õhtuhämaruses kergesti hiirtega segi ajada. Oma lühikeste jalgade tõttu nad hüpata ei saagi. Küll aga oskavad kõred ennast üsna kiiresti maa sisse kaevata, tehes seda oma tagumiste jalgadega. Talvitumiseks võivad kõred end isegi kuni kolme meetri sügavusele kaevata. Kui ümbruskonnas juhtub aga mõni muu sobilik talvekorter olema, ei jäta nad seda kasutamata. Nii veedavad kõred talve sageli keldrites, kus poevad salvedesse kõögivilja vahele. Keldris kartulite järel käies peab siis hoolega vaatama, et pihku ei satuks mitte unine konn vaid ikka söödav mugul.

Ida- ja Kagu-Eestis elab väike pruunilaiguline mudakonn, kes veedab kogu päeva maasse kaevunult ja välja toiduotsingule tuleb alles videvikus. Kui mudakonn tunneb, et on ohtu sattunud, eritab ta vänget küüslaugulõhna, mis ka kõige näljasema vaenlase minema peletab.

Soojadel kevadöödel, kui konnad koevad, võib ka mudakonnade laulu

kuulda. Seda kummalist mulksumisetaolist heli tekitavad isasloomad üleni vee all olles. Pärast kudemist jäävad veekogudesse kudunöörid, millest mõne aja pärast arenevad väikesed sabaga kulleled. Kui teiste konnaliikide puhul võtab kullese muutumine väikeseks konnaks aega kuu või paar, siis mudakonnadel kulub selleks aega 100 päeva või enamgi. Seetõttu kasvavad nende kulleled hiigelsuurteks, ületades oma vanemate kehapikkuse mitmekordselt. Mõnikord ei jõua need hiidkulleled enne ilmade jahenemist väikesteks mudakonnadeks muutuda, ning jäävad seetõttu kullestena veekogusse talvituma, et kevadel oma arengut jätkata. Mõne väikese loodusvaatleja võivad sellised kummalised ringiujuvad monstrumid päris ära ehmatada, eriti kui ei tea, kellega tegemist on.

RIINU RANNAP

SUHKRULUSIKAS

Miku vanaema maakodus oli ilus suhkrulusikas, mis seisis mitte vähem ilusas suhkrutoosis. Toosil oli sinine kannikestemp ja kaks uhket kõrva. Suhkrulusikas ise oli nagu kullatud kühvlake, kaarja varre tipus troonis valge liiliaõie kohal kroon. Teda kasutati ainult siis, kui tuli külalisi. Kõik teised teelusikad, ehkki hõbedast, olid tema alamad või õukondlased. Suhkrulusikas kõrgus valitsejana kannikestega toosis nagu troonil. Ta magaski troonil. Teised teelusikad magasid üheskoos punase sametiga vooderdatud karbis. Suhkrulusikas jagas armulikult suhkrut, mida teised teelusikad mahlas, morsis, kuumas tees või kohvis segada võisid. Kuninglik suhkrulusikas ei teinud end kunagi märjaks, see nüüd küll ei sobinud temale; märjaks ja mustaks tegid ennast ainult alamad. Nemad käisid isegi suus. Seepärast pidi neid tihti pesema, eriti pärast jäätise, kreemi, jogurti, tordi või koogi söömist. Kõige alamad olid pudrulusikad, no need olid alalõpmata karpas. Kuninglikku suhkrulusikat pesti haruharva, ometi säras ta nagu päikesekuningas.

Polnud ime, et Mikk tundis suhkrulusika vastu suurt huvi. Ja mitte selle kandi pealt, et too sarnanes tillukese liivakühvliga. Miku huvi kestis hilju niikaua, kuni vanaema avastas ühel päeval:

"Veider, minu suhkrulusikas on karpas nagu pudrumänd."

"Veider jah," nohises Mikk.

See oli suhkrulusikale väga alandav, kui teda lihtrahvaga võrreldi. Aga just niiviisi – suhkrust karpas – ta ju parajasti välja nägi.

"Ehk anti sulle poest märga suhkrut," arvas vanaisa.

Illustreerinud EVERI VÄHI

"Ei või olla," vaidles vanaema vastu. "Meie kaupmees seda trikki ei tee."

Pealegi oli suhkur toosis kuiv ja sõre nagu rannaliiv.

"See pole õige asi," ütles ema Miku poole piiludes.

"Pistame ta kuuma tee sisse, küll ta puhaks sulab," pakkus Mikk ruttu.

"Mõni ime. Lusika ümber on hakanud suhkrukristallid kasvama. Labori värk, " kõhatas issi, kelle laboratooriumis kasvatati kristalle.

"Ee... minu arust hakkab sinna ümber suhkrupea kasvama," arvas vanaisa vuntse siludes.

"Mis asi see suhkrupea on?" sõandas Mikk vahele pärida.

"Minu taat rääkis, et vanasti müüdnud laadal suhkrupäid," selgitas vanaisa. "Nagu suuri kapsapäid. Suhkrupea veeti hobusega koju ja pandi keset lauda. Kogu pere käis haamri, peitli ja tangidega seal kallal..."

"Vahva," elavnes Mikk kohe. "Paneme suhkrulusika ruttu kappi ära, las suhkrupea kasvab."

"Minu pärast võiks ta ju kasvada palju tahab," nõustus vanaema. "Aga sellise ropu lusikaga ei kõlba ilusast suhkrutoosist enam suhkrut võtta. Lusikas puha umbes. Ja kus selle häbi ots, kui külalised tulevad ja me peame neile kohvi pakkuma," muretses vanaema edasi.

"Tädid joovad kohvi ilma suhkruta," leidis Mikk.

"Mitte kõik tädid, võid selles kindel olla," lausus ema järsku karmilt. "Mis me siin ikka pimesikku mängime. Mina arvan, et keegi meie perest on suhkrumaiaks muutunud." Ja ema vaatas Mikule tõsiselt silma. "Veider jah, et just nüüd, kui maasikad metsaservas ja aias juba punetavad..."

Vanaema suhkrulusikas ohkas magusa korba all: teda ei alandata enam ei suhukühveldamise ega teevees sõudmisega. Ta jääb kuninglikuks lusikaks, kes alati puhast ja säravat nagu kullatud peegel.

ŠINA KÜSID OOKULL UHUU VASTAB

Ükskord hilja õhtul õues nägin, kuidas täht langes. Tõesti nägin. Kas täht võib pähe kukkuda?
Vello Ranna Pärnust

Selles asjas võid küll mureta olla. Ei ole sul tarvis karta, et täht pähe kukuks. Tegelikult ei näinudki sa tähe langemist. See, mida sa täheks pidasid, oli tegelikult väike kivi, mis kosmose avarustest lendas meie poole. Enne, kui niisugune täheke jõuab meie maakerani, peab ta läbima seda ümbritseva õhukihi. Seejuures kuumeneb kauge külaline nii tugevasti, et hakkab hõõguma ja enamjaolt põleb ära. Kui pimedatel öödel taevasse vaadata, võib säärast ärapõlemist sageli näha. Langev hele punkt, täht nagu sa arvasid, kustub enne maale jõudmist.

Sääraسته nõnda öelda tähtede langemine on kaunis vaatepilt. Vanasti öeldi, et tähe langemist nähes peab midagi soovima. Kui

jõuad seda teha enne, kui hele alla libisev punkt kustub, minevat soov täide.

Soovida midagi head võiks nüüdki. Sest mine tea...

Muide, neil taevast langevatel külalistel on ka üks üldnimi – meteor. Ära sega seda ära teise taevast langeva keha meteoriidiga. Meteorit on nii suur taevakeha, et ei jõua ära põleda ja seega maa peale langeb. Seesugust sündmust juhtub üsna harva.

Õige-õige ammu langes meteorit Saaremaale. Selle tagajärjel on nüüd seal kuulus vaatamisväärsus Kaali järv.

Miks taevast on sinine? Vivika Older Valgast

Taeva värvib helesiniseks seesama imepärase kunstnik, kes mõnikord vikerkaare maalib – päikesevalgus. Asi on selles, et harilik valguskiir peidab endas seitset erinevat värvi valguskiirt. Kui need kõik on koos, tajume neid lihtsalt ühise heleda valgusvoona.

Päike saadab maakerani oma kiiri. Algul läbi kosmose rännates on kõik seitse kiirt koos. Aga siis jõutakse planeet Maad ümbritseva

Illustreerinud KELLI KAGOVERE

atmosfäärini. Ja näe imet, maakerani ümbritsev õhust kaitsekiht eraldab eri värvi kiired ühisest heledast voost. Just nagu prisma, teravatipuline klaasist tahukaski. Edasi tuleb igal kiirel iseseisvalt maapinnale jõuda. See pole kerge tee. Gaasiosakesed, millest õhk koosneb, jääkristallid ja tolmukübemed segavad kiiri nende teekonnal.

Punased, kollased ja oranžid kiired jõuavad maakerani peaaegu takistusteta. Rohelised ja sinised aga, enne kui jõuavad meieni, ekslevad atmosfääris. Valgus hajub, öeldakse selle kohta. Eriti palju hajub siniseid ja violetseid kiiri. Selle tõttu taevast paistabki meile helesiniseks.

Miks taeva värv halva ilma korral muutub?

Taevast muudab siis värvi see pärast, et õhku koguneb palju veetilku ja need hajutavad nüüd ka kollaseid, oranže ja punaseid kiiri. Eri värvid segunevad uuesti. Et siniseid kiiri on teistest rohkem hajunud, ei saa taevast aga endale mitte valge, vaid halli kuue.

KIRJASÕBRAD

Sirle Selge 12a

Sooviksin saada kirju nii tüdrukutelt kui poistelt vanusega 12 -13 aastat. Mulle meeldivad hobused, ujumine, uisutamine, rattasõit, joonistamine, filmid ja muusika kuulamine. Saada ka foto.

Address: Järvamaa 73302, Karinu

Helina Lessing 13a

Mulle pakuvad huvi lauljate pildid, hobused, rattasõit, ristsõnad, ujumine, muusika kuulamine, kirjutamine ja joonistamine. Kirja sooviksin saada 13-14 aastastelt tüdrukutelt ja poistelt.

Address: Järvamaa 73302, Karinu

Angela Kruglova 12a

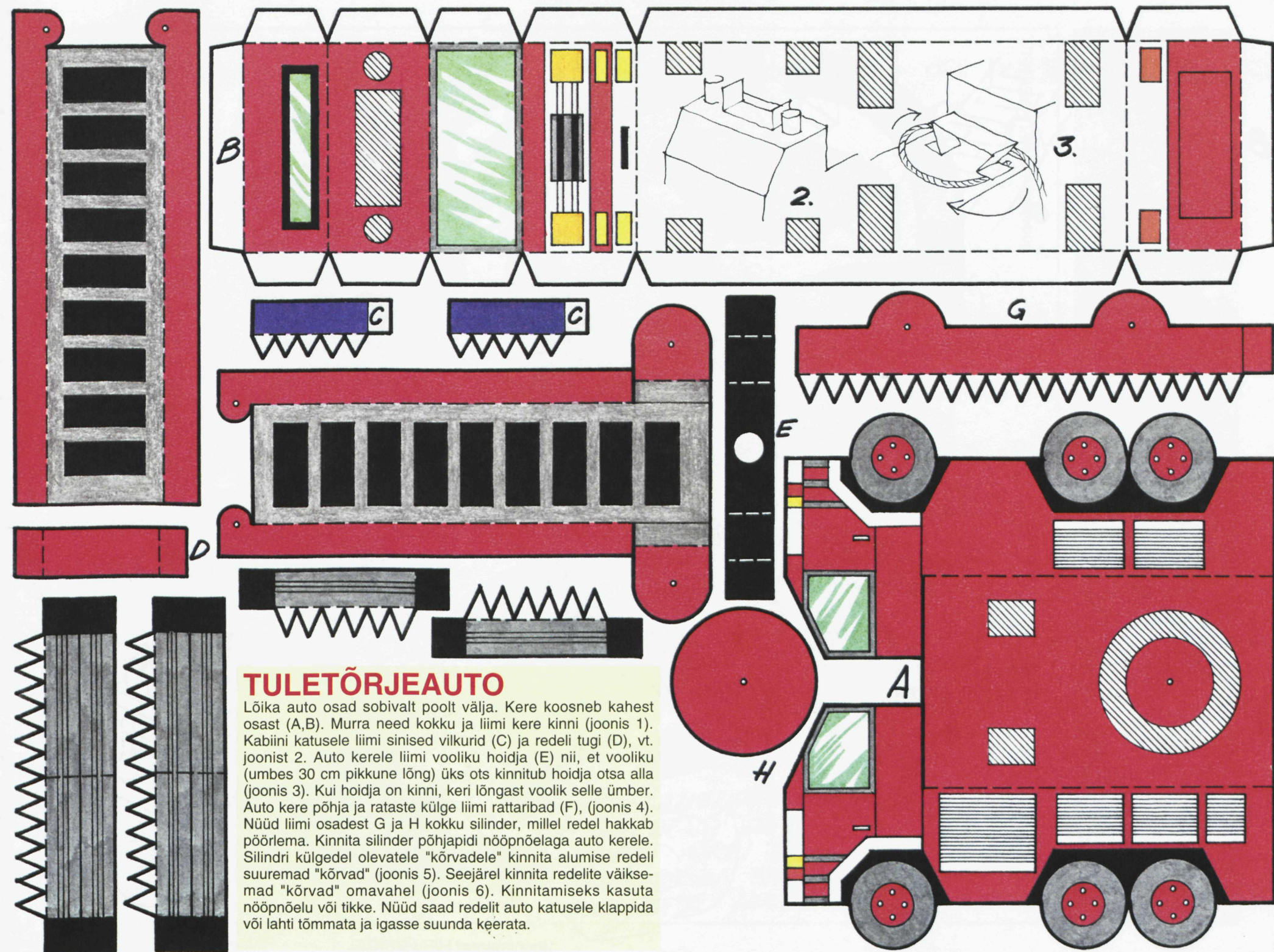
Hei kõik, kes "Tähekest" loevad! Olen Angela, ja otsin just teid, 10-15 a poisse ja tüdrukuid, omale kirjasaõbradeks. Mu hobid on ujumine ja arvutimängud. Lemmikbände on palju. Foto pole oluline! Kuulutus kehtib aastaid!

Address: Lääne-Virumaa 45201, Kadrina, Pargi 20-8

Anne Lanto 13a

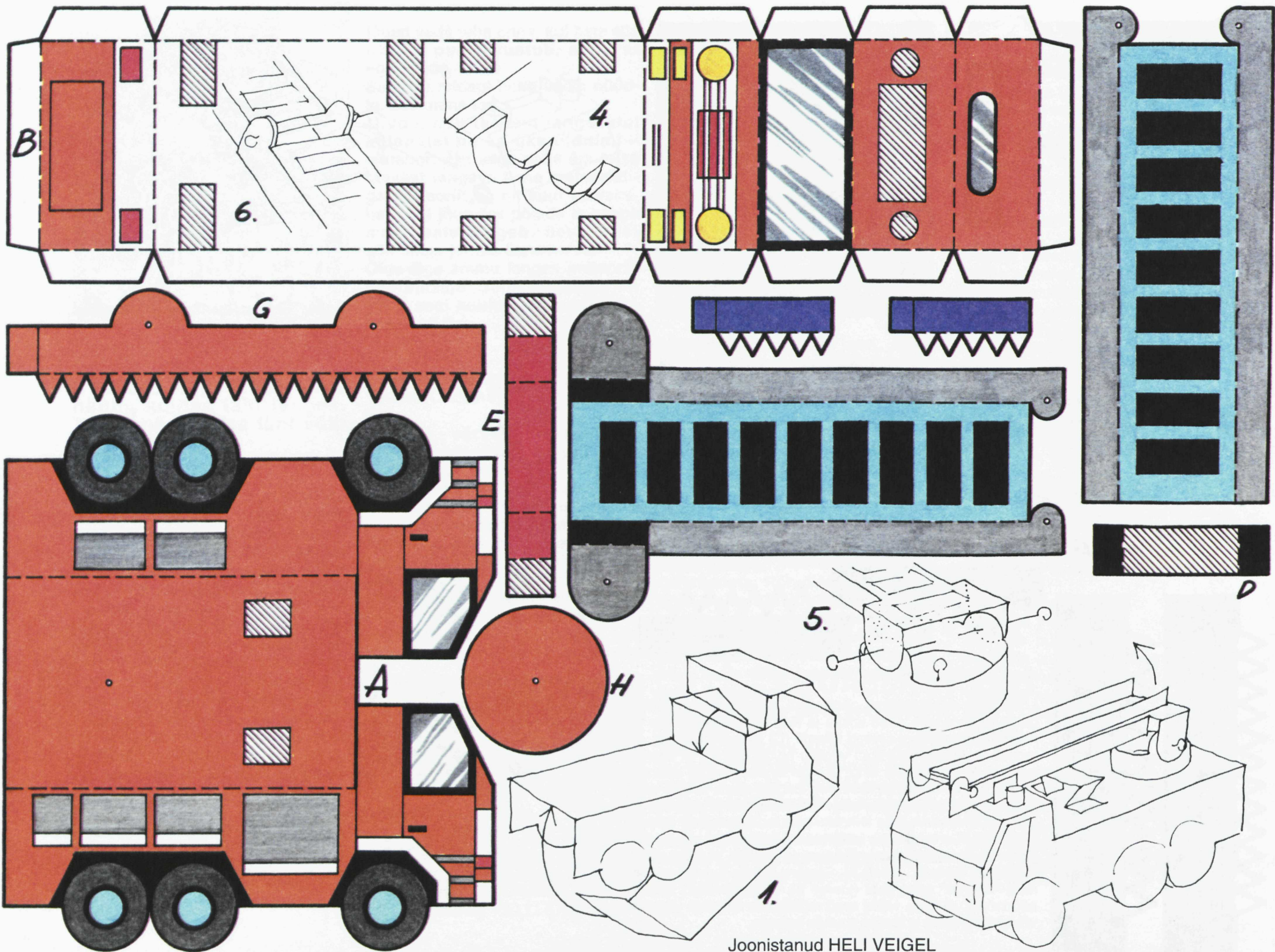
Kirjutage mulle, poisid ja tüdrukud. Mul on pikad blondid juuksed. Huvideks on kõigile kirjutamine, käeline tegevus, muusika kuulamine. Minu lemmikbändid on Spice Girls ja BSB. Address: L-Virumaa 45201, Kadrina, Põllu 8.

Piletid tantsupeole võitsid
IMRE ja RUTI KIRIKMÄE perega Põlvamaalt Värskest, laulupeole ANNIKA RAIE perega Harjumaalt Padiseilt.

TULETÖRJEAUTO

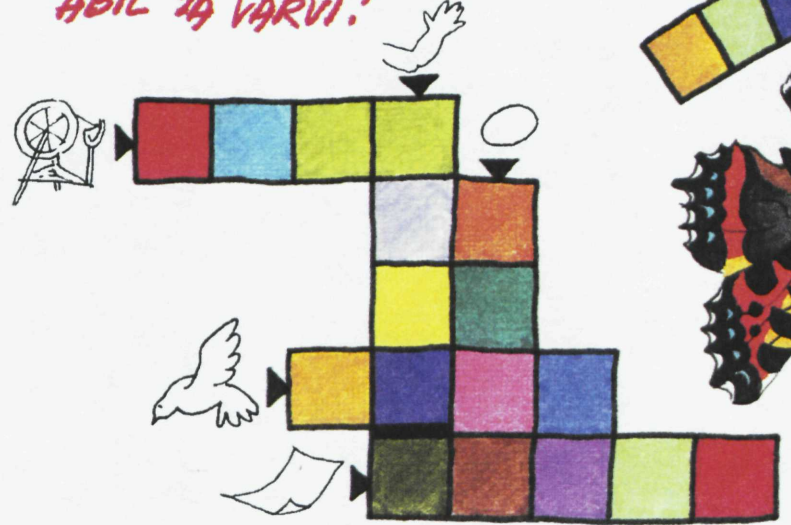
Lõika auto osad sobivalt poolt välja. Kere koosneb kahest osast (A,B). Murra need kokku ja liimi kere kinni (joonis 1). Kabiini katusele liimi sinised vilkurid (C) ja redeli tugi (D), vt. joonist 2. Auto kerele liimi vooliku hoidja (E) nii, et vooliku (umbes 30 cm pikkune lõng) üks ots kinnitub hoidja otsa alla (joonis 3). Kui hoidja on kinni, keri lõngast voolik selle ümber. Auto kere põhja ja rataste külge liimi rattaribad (F), (joonis 4). Nüüd liimi osadest G ja H kokku silinder, millel redel hakkab pöörlema. Kinnita silinder põhjapidi nõõpnõelaga auto kerele. Silindri külgedel olevatele "kõrvadele" kinnita alumise redeli suuremad "kõrvad" (joonis 5). Seejärel kinnita redelite väiksemad "kõrvad" omavahel (joonis 6). Kinnitamiseks kasuta nõõpnõelu või tikke. Nüüd saad redelit auto katusele klappida või lahti tõmmata ja igasse suunda keerata.

Joonistanud HELI VEIGEL

MIS NUMBRIT KANNAB
JUSSI SPORDISÄRK?
JONISTA SEE PEEGLI
ABIL JA VÄRVI!

KUI LAHENDAD VÄIKESE
← RISTSÕNA JA KANNAB
TÄHED VÄRVI JÄRGI SIA, ↑
SÄAD TEDDA EESTI ILUSAIMATE
LIBLIKATE NIMED!

Joonistanud HELI VEIGEL

PERIOODIKA AS
Lasteaajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse address:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 698
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JONISTAS
REET
REA

Loomaia sünnipäev

25. augustil saab Tallinna Loomaaed 60 aastaseks. Tavaliselt on nii, et sünnipäevale minnakse kinkidega, seekord aga sünnipäevalaps teeb ise kingi kõigile küllatuli-jaile. 25. augustil ei ole kellelgi vaja sissepääsuks piletit osta. Loomi võib kasvõi terve päeva tasuta uudistada.

Et loomaaed ise aga üldse kinke ei oota, pole ka päris õige. Sünnipäev ju. Lausa juubel. Väravate juurde on seatud korjanduskarbid. Kellel võimalik ja kellele loomaaia käekäik südamelähedane, saab sinna kroone poetada. Niiviisi kogunev raha läheb loomaaia edasiseks väljaehitamiseks.

Mis on loomaaias selle suve kõige suurem uudis?

Juubelipäeval loodame avada 6 aastat ehitatud troopika-

maja, ütleb loomaaia direktor Mati Kaal.

Keda ja mida troopikamajas näha saab?

Krokodille, väikseid ahve, šimpanseid, soojamaa taimi, lühidalt väikest sissevaadet kuuma kliimavöötme ellu.

Vaadakem nüüd aga pörsaid, kes kogu suve olnud nähtaval. Triibulised metsanotsud sündisid aprillikuul. Tänavu oli loomaaias nagu ikka peenikest peret arvukalt. Jääkarul sündis pojuke, gorallil vasikad, mägilammastel talled, lumeleopardil pojad...Oh, kõiki on võimatu üles lugeda.

Sul tuleb ise vaatama minna.

JAA N RANNAP

Foto: TAVI GREPP